

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 67.

V Ljubljani, v sredo 24. marca 1886.

Letnik XIV.

Državni zbor.

Z Dunaja, 23. marca.

Baron Pino

prosil je predsedništvo državnega zbora, da naj mu zaradi družinskih opravkov preskrbi tritedenski dopust, kar se je v današnji seji tudi zgodilo. To je najjasnejši odgovor na uni teden raztrošeno govorico, da se je baron Pino odpovedal državnemu poslanstvu.

V današnji seji storil je tudi novo izvoljeni moravski poslanec obljubo, potem pa se je nadaljevala obravnava državnega proračuna, ki je kot edina točka stala na dnevnem redu.

Budgetna razprava.

(Četrty dan.)

Preden poročam o današnji seji, moram nekoliko omenjati govornikov, ki so včeraj govorili, ko je bilo poročilo že sklenjeno. Pickertov govor včeraj tudi njegovim tovarišem ni bil všeč; govoril je medlo in premleval že v prvem govoru omenjene zadeve. Kaže se, kakor da bi bil mož jako reven na dubu in da mu primanjkuje duhovitih misel in idej. Tudi duhovnikov je omenjal v svojem govoru, o katerih je trdil, da madjarski in slovanski duhovni pač ljubijo svoj narod in goré za narodnost, da pa nemški duhovni tega ne delajo, in da so izjeme jako redke. Pickertovi tovariši so pri tej priliki klicali: Posselt! Posselt! To je namreč star avgustinski prior, ki edini duhoven sedi na levi in glasuje z levičarji celó v zadevah, ki so cerkvi na krar. Tako je pred nekimi leti glasoval zoper to, da naj vlada Linškemu škofu vrne grajščini, ki mu ji je bilo Giskrovo ministerstvo siloma vzelo. Zato ni čuda, ako levičarji Posselta poveljujejo kot duhovna po njihovem sreču in okusu.

Dobro je nasprotne govornike zavračal česki poslanec Tonner, zlasti gledé zaved českih in vzbujal pogosto veselost, ko je poslanca Hallwicha opisoval kot turškega Mahdija, ki naj s svojimi paši in bimpasi napade Česko in pokolje Čehe in cesarskega namestnika barona Krausa. Krepko je oporekal, da bi bilo potovanje v Moskvo, ki ga pri vsaki priliki oponašajo Čehom, za avstrijske Slované sramotno, ker je c. kr. avstrijski poslanec naše goste predstavljal. Sicer so pa nemški možje počenjali še vse kaj hujega; neki nemški c. kr. profesor je pri zborovanju nemškega „Schulvereina“ jadikoval o zatiranju Nemcev in moledoval za nje usmiljenja in pomoči, in ko so nemški turnarji romali v Draždane, raztrgali so še takraj avstrijske meje črno-rumeno cesarsko zastavo. (Strache: To ni dokazano!) Dalje so nemški listi pisali, da je nekdo pri tej priliki tam rekel, da proti avstrijskemu cesarju spolnuje le svojo dolžnost, da pa ljubi nemškega cesarja in njegovega kancelerja. (Strache: To ni res! Jaz naj bi bil tako govoril? To je laž!) Konečno izreka Tonner nado, da se bode mladež v tej zbornici enkrat laglje porazumela med seboj, kakor sedanji zastopniki.

Levičarji pa zadeve na Kranjskem.

Zadnji govornik bil je Tomašček; govoril je skoraj dve uri in pretresal proračun, pa tudi politične razmere. Omenjal je raznih dežel; tudi Kranjske se je spominjal in s svojimi napadi na deželne predsednika pričal, kako zeló baron

Winkler preseda nemški gospódi! Tomašček po rodu sicer ni Nemeec, ampak Rusin in njegovi starši in sorodovinci boje niso govorili družega jezika, kakor rusinskega; ali kakor je pri nas mnogo trdih Nemcev (ali kali?), katerih zibelka je tekla kje tam v slovenskem hribovju, tako je tudi Tomašček iz Rusina postal velik Nemeec, ki pozná le nemški rod in gori le za nemško slavo. Omenjal je v novič, da je hotla Ljubljanska hranilnica napraviti nemško šolo in za zidanje po ceni delavskih stanovanj darovati 50.000 gld., da pa deželna vlada dotičnega sklepa ni hotla potrditi. Deželna vlada je več ko sedem mesecev potrebovala za dotični odlok, ki ga je s 15. januarja 1885 izročila hranilnici. Že 16. februarja 1885 poslala je hranilnica pritožbo do ministerstva, toda preteklo je že leto in pritožba še dosedaj ni rešena! To je res strašno! Levičarji so se kar stresali od svete jeze nad toliko malomarnostjo in razsrjeni klicali: Čujte, čujte, to je škandal! Tomašček je dal nekako spoznati, da hranilnica ne bode mirovala, ako tudi od ministerstva dobí neugoden odgovor; rekel je namreč, da bodo imeli morda tudi še kateri drugi uradi opraviti s to rečjo in jo razsoditi. Mislil je menda na upravno sodnijo. Zakaj bi se hranilnica pač vdala? Zakaj bi se še dalje vladi trmasto ne upirala! Denarjev ima, da lahko prične pravdo; in ko bi bilo treba milijon zapravdati, njene ude to ne bode nič bolelo, ker ne pojde ne krajcar iz njihovega žepa. In ko bi jo zadela nesreča, da bi zgubila tožbo, pomagala si bo s tem, da za dobrodelne namene mestne in deželne nekaj let ne bode dovolila nobenih podpor, kakor je storila letos, in kmalo bo denarjev zopet na kupe! Kaj je nemški gospódi mar, ako pravila vevajajo, da naj se iz preostankov podpirajo dobrodelne naprave v mestu in po deželi; edina in najboljši dobrodelna naprava je v njihovih očéh nemški „Schulverein“; ako toraj njemu ne smejo zavaliti kakih pet ali šest tisoč goldinarjev na leto, naj se obrišejo še drugi zavodi! Nemška gospóda tako hoče, in ako njena volja ne obvelja, se ž njo zagrozi cela nemška stranka državnega zbora in po dvorani se razlega razširjeni krik: To je škandal! Nam se pa zdi, da je škandal vse kje drugje, in da bo slavna vlada, ki si dozda ni upala dotakniti se tega nemškutarskega gnjezda, vsled naj-novejših dogodkov vendar-le enkrat prisiljena hranilnični regulativ spremeniti, da bode vgajal splošnim potrebam in razmeram, in da hranilnice ne bodo več nekake trdnjave, v katerih se potika nemškutarstvo, kamor nobena puščica ne sega, nobena puška ne nese, nobena bomba ne pade, in iz ktere se njeni srečni stanovniki porogljivo posmehujejo narodu in vladi!

Pa še neka druga reč je pekla Tomaščuka in njegove tovariše, ali prav za prav Ljubljanske Nemce, ki so v državnem zboru iskali pomoči in hladilnega leka. Naš deželni predsednik jim preseda, ker ne dopušča, da bi c. kr. uradniki in profesorji v konstitucionalnem društvu rogovlili in ropotali zoper vlado ter hujskali zoper domače prebivalstvo. Tomašček se je zaradi tega včeraj jako britko pritoževal, češ, da je imelo konstitucionalno društvo 6. marca 1885 svoj občni zbor, in da govor njegovega predsednika dr. Schafferja ni mogel biti spodtakljiv, ker se vladnemu komisarju ni zdelo potrebno se kaj vtikati. Tedaj se je g. deželni predsednik po Tomaščukovi misli silno hudo pregrešil, ker je s prezidi-

jalnim ukazom načelnikom dotičnih uradov naročal, da naj od uradnikov in profesorjev, ki so se vdeležili omenjenega zbora, pozvedó, kako sodijo o dr. Schafferjevem govoru. To je sramota, to je škandal! klicali so zopet levičarji, Tomašček pa je med živahno veselostjo sklepal, da za dobro vladanje je treba sicer vednost, razuma itd., zlasti pa je potrebna ena lastnost, namreč politični takt. In takta, pravi Tomašček, ta mož ni imel. Uradniki in profesorji, ki so se vdeležili demonstracij zoper vlado in pajdašili z njenimi najhujšimi nasprotniki, so imeli takt, deželni predsednik pa, ki je storil svojo dolžnost in uradnike opomnil na to, kar se jim kot državnim služabnikom spodobi, ni imel takta! Tomašček jih izgovarja, da dotični govor ni bil spodtakljiv, ker se vladni komisar ni oglasil. Škoda, da poročila o tej seji konstitucionalnega društva nimam pri rokah; ali kolikor se spominjam, in mislim, da se ne motim, spodtikovali so se vsi pravi avstrijski rodoljubi nad dotičnim govorom dr. Schafferja, spodtikali nad vladnim komisarjem, da je pri vsem tem molčal, in spodtikali nad c. kr. uradniki, da niso glasno oporekali in dvorane zapustili. Kar je vladni komisar zamudil, popravil je g. deželni predsednik, ki bi mu bilo gotovo ljubši bilo, ko bi mu ne bilo treba sebi podložnih uradnikov in profesorjev še le opominjati, kaj se jim kot državnim služabnikom spodobi in kaj ne. Po misli g. Tomaščuka in njegovih nemških tovarišev smeli bi uradniki in profesorji počenjati, kar koli bi hotli, ako le k nemško-liberalni stranki pripadajo, in kdor jih drzne posvariti ali očetovsko podučiti, naj bo tudi njih predstojnik sam tudi cesarski namestnik, je po njihovi sodbi brez takta! Ali ni to v resnici narobe svet? Mar li ni to gola židovska nesramnost?

Sklep splošnje razprave.

V današnji seji govoril je najprej finančni minister Dunajevski, ki je imel pa jako lahko stališče, ker proračuna prav za prav nihče ni napadal in pobijal. Z nekakim zadostjenjem je toraj zamogel levičarjem oponašati, da se leto za letom ponavljajo ena in ista očitanja, ne da bi se bila kdaj vresničila, in da bodo z Božjo pomočjo tudi letos ostali krivi preroki.

Za ministrom govoril je česki poslanec dr. Žaček in se pri tem svojem prvem govoru pokazal kot jako spretnega govornika, ki je temeljito pobijal in zavračal, kar so nasprotniki zlasti gledé Česke govorili in trdili. Obilna pohvala mu je donela, ko je svoj govor sklepal z izrekom cesarja Franca I.: Pravica je državam podlaga!

Po nasvetu poslanca Doblhammerja bil je potem sprejet konec splošnje razprave in sta bila kot generalna govornika izvoljena na leviči dr. Herbst, na desnici pa grof Rihard Clam-Martinic. Oba bosta govorila še danes. Poročevalec pa bode govoril jutri. Herbst bode v imenu avstrijsko-nemškega kluba naznanil, da bode ta klub glasoval za proračun, ki so ga levičarji doslej zmirom odrekli. Nemško-avstrijski klub se hoče s tem menda na višjem mestu zopet prikupiti; gospóda se namreč nadeja, da se bode gledé notranjih zadev pri nas že skoraj zopet zasukalo in ministerstvo spremenilo, in da pridejo pri tej priliki zmernejši možje nemško-avstrijske stranke na vrsto. Od kod to sklepajo, ne vem, nadejajo se pa tega jako za trdno; po njihovi trditvi bo državni zbor zboroval samo do velike noči, da reši državni proračun in črno vojsko, potem pa

se razide in se v tej sestavi več ne snide. Bomo videli; do velike noči ni več dolgo in takrat se bo pokazalo, kdo ima prav, ali oni, ki prerokujejo razpust, ali pa oni, ki poslancem priporočajo, da naj si o pravem času preskrbé letnih oblačil, ker se bodo v gorkejšem času še zmirom potili na Dunaji.

Govor g. posl. Raića

o budgetni debati v državnem zboru dne 19. marca t. l.

(Dalje.)

V pravih ustavnih državah je navadno, da vlada vzame pomožne organe iz tistih krogov, ki se nje sistema drže in jo podpirajo. To so v Avstriji in v tistih krajih, kjer Slovenci stanujejo, opustili. Dela se večidel s starejšim gradivom in sicer na našo iznarodenje.

Vsled poročila naučnega ministerstva je bilo l. 1885 v Cislajtani, ako se smem tako izraziti — 171 gimnazij. Od teh učilnic je 96 nemških, 40 čeških, 23 poljskih, 4 so laške, 1 ruska, 1 srbohrvaška in 6 jih je utrakvističnih. Na 85. realkah je razmerje kar se tiče poučnega jezika ravno isto kakor na gimnaziji. Iz tega poročila se vidi, da mi Slovenci, katerih je $1\frac{1}{2}$ milijona nimamo ne jedne srednje šole s slovenskim učnim jezikom (Čujte! na desni). Lahi, katerih je veliko manj, imajo 4 gimnazije in 4 realke z italijanskim učnim jezikom. Italijanom tega ne zavidamo, zahtevamo pa isto pravico tudi za nas. Mi smo po postavi opravičeni 10 gimnazij za obseg slovenskega jezika tirjati. Slavní državni zbor je, kar se tiče vpeljave slovenskega jezika za učni jezik sprejel ugodno resolucijo, ki se glasi: „C. k. vlada se naprosi, da naj se po srednjih šolah, ki se vzdržujejo iz državnih pripomočih po deželah, kjer Slovenci stanujejo, vpelje za učence s slovenskim maternim jezikom za učni jezik slovenščina, kolikor je to mogoče po učnih sredstvih ki so zato na razpolaganje.“ A slavna vlada je na treh gimnazijah na Kranjskem vpeljala paralelke s slovenskim učnim jezikom, izvzemši za nemško in zemljepisje (v Ljubljani je tudi zemljepisje slovensko) in sicer za poskušnjo. Zakaj pa tudi ne po drugih gimnazijah med Slovenci? Zakaj za poskušnjo? Ali so Slovenci kot avstrijski podložniki v tem cesarstvu odločeni le za to, da ž njim delajo poskušnje, kakor s trupli rokodelskih potovalcev in drugih pozabljenih ljudi v kakšnem anatamičnem zavodu.

Zakaj se ne dela tako z drugimi narodi? Tudi ne najdem v članu XIX. državne osnovne postave za Slovence kake posebne izjeme, pač pa od besede do besede tako-le: „Jednakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju je po državi priznana.“

Gospod sedanji deželni glavar na Štajarskem je rekel v zadnji sesiji deželnega zbora. „Jednakost se spodobi le jednako vrednemu.“ Kaj izvrstno. Lepa in zanimiva razlaga ta k jednakopravnosti, ki je državno zajamčena. Ko bi jednakovredni za jednakovredne davke plačevali, novake dajali in vednosti gojili, bi izrek vendar imel kak pomen, kakor pa je sedaj, je tak izrek le napuh (poveličanje samega sebe), ki izvira sicer iz plemenitega stanu, a pojmovi pri tem so kalni. Jednaka bremena, jednake pravice, a ne privilegiranih stanov, niti privilegiranih narodov v Avstriji. (Pohvala na desni.) Ni jih bogov za više posebej, a za nižje narode posebej. Na gimnazijah v Celji in Mariboru je večina učiteljev tujcev, med temi so bili in so še hujskači, kar nam najnovejše prigodbe na Celjski viši gimnaziji dovolj pojasnujejo.

Kljubu Slovincem je na Mariborski gimnaziji ravnatelj stalno nameščen, ki pri sprejemu slovenskih učencev povdarja, da imajo tisti slovenski učenci, ki se dajo zapisati za Nemce, na teden dve ali tri ure manj šole. Ali ne gre tu prav za prav za iznarodovanje slovenske mladosti od strani c. k. državnih uradnikov na račun davkoplačevalcev. Je tudi na tisti gimnaziji, kakor je bilo brati, umeščen bil za profesorja žid (Strahovito! in veselost na levi), dasiravno vsled dne 19. marca 1496 sklenjene pogodbe po cesarju Maksu I. na prošnjo štajarskih deželnih stanov v Schwabebisch-Werden, ne sme žid bivati na Štajarskem. Takrat jim je bil obrok dan do praznika treh kraljev l. 1497 (Veselost na levi.) Diploma pravi (jo bere): „Dieselbe unser Juedeschait allenthalben aus dem Lande Steier in ewig zeit geurlaubt und schierst auszutreiben

zugesagt.“ (Zidje se imajo povsod iz dežele Štajarske za večne čase odsloviti in dovoljujem, da se imajo v bodočnosti iztirati). Štajarski deželni stanovi so morali zato plačati 38.000 liber vinarjev. (Veselost na levi.) Kakor jaz to stvar razumem, tudi državna osnovna postava ni odpravila te pogodbe, ki že traja skoraj štiristo let (Ironični klici: Zelo prav! in zasmeh na levi.) Pogodbe se morejo razrušiti, a ne mepi nič tebi nič vničiti. (Zasmeh na levi.) Toliko potrpežljivosti in prizanesljivosti zahteva od nas ministerstvo poduka.

Nekaj nenavadnega je tudi to, da so na treh gimnazijah na Spodnjem Štajarskem umešeni za ravnatelje — historiki z navadno kvalifikacijo (sposobnostjo), kar podučevanja na gimnazijah gotovo ne pospešuje in tudi ne more pospešovati. Kje je tukaj vednostna in pedagoška presežnost (Veselost na levi.), ki se tirja v osnovanem črtežu leta 1849 od avstrijskih ravnateljev? Kje se ima vzobražiti naša prihodnja inteligenca (razumništvo), ako se nam ne privoščí jedna gimnazija s slovenskim učnim jezikom?

Kje naj se bodoči uradniki, medicinarji, duhovniki, pisatelji i. dr. slovenskega jezika temeljito naučé, ako ni slovenskih gimnazij? Dokler ministerstvo gimnazij po obsegu slovenskega jezika ne stavi na naravno podlago, toliko časa je na stališči nepostavnem in nam dela krivico v obliki nasilovanja.

Mariborsko učiteljišče ima namen vzobraževati in vzgojevati bodoče ljudske učitelje in vzgojitelje za slovensko mladež na Spodnjem Štajarskem. Toraj bi se mogla kandidatom dati pripravna prilika, da se naučé potrebne spretnosti in pravilnosti v slovenskem jeziku za vse učne tvarine. Dosihmal se to ni moglo zgoditi, ker se prednašajo vsi predmeti, izvzemši slovenskega jezika, v nemškem jeziku.

Vladni zastopovalec je v štajarskem deželnem zboru zatrjeval, odgovarjaje na interpelacijo, stavljeno 7. decembra 1885, zastran učiteljišča v Mariboru, kar se tiče novega ministerskega odloka, zastran slovenskega jezikovega poduka, da se veronauk podučuje slovenski, isto tako se tudi dotična tvarina obravnava v maternem jeziku gojencev pri praktičnih vajah. Kljub temu, da je vladni svetovalec to rekel, mora se pravica govoriti, da se v krščanskem nauku podučuje na Mariborskem učiteljišči v nemškem, a ne v slovenskem jeziku (Čujte! na desni.) in da je vpeljano le nemško berilo, a ne slovensko. Praktične vaje so v slovenskem jeziku, ker se učenci vadijo podučevanja v tem jeziku (vaje za podučevanje na vadnici, združeni z učiteljiščem so slovenske).

C. kr. namestnik za Štajarsko je rekel v štajarskem deželnem zboru o priliki, ko je odgovarjal na interpelacijo: „Uradniki na Spodnjem Štajarskem znajo vsi slovenski.“ „Slovensko politično društvo“ pa leta 1884 tako-le razvrstuje uradnike: 38 jih zná slovenski jezik ustmeno in pismeno, 55 le ustmeno, in 89 je takih ki ne znajo nič slovenskega. (Čujte! na desni.) To nas uči, da vladni zastopniki odgovarjaje na interpelacijo ne ostanejo vselej pri resnici.

Zastran Mariborskega učiteljišča je že l. 1880 v državnem zboru bilo sklenjeno, naj se slovenski jezik vpelje za učni jezik, kolikor to dopuščajo učna sredstva in leta 1884 in 1885 se je prigajalo naj se to izvrši, a vse zastonj.

(Konec prih.)

Poljaki.

(Dalje.)

Le dve vladi sta se potegnili za Poljake: papež in — sultan. Ta je Rusiji l. 1768 celó napovedal vojsko. „Ali se ne sramujete“, rekel je veliki vezir ruskemu poslaniku v Carigradu, pred Bogom in ljudmi grozodejstev, ktera počenjajo v Poljski ruski vojaki, v deželi, ki ni vaša, v zasmeh božjim in človeškim postavam? — Za „sv. zatirano rusko vero“ je poslala Voltaireova „svetnica“ čete kozakov v Poljsko, ki so požgali in morili, kar se jim je upiralo. „V imenu najsvetejšega Boga in humanitete“ so ruski vojaki trebili vrste upornih hinavcev in vstašev — — —

Macduff, tóži in žaluj!

Poljska je propala po tuji sili in lastni krivdi! Katarina se je že l. 1771 pogodila s Friderikom II. o poljski delitvi. Dogovori so se končali l.

1772, pogodba se je podpisala, in Avstrija povabila „h kosilu“. „Placet, ker najučenejši možje svetujejo razdelitev“, pisala je Marija Terezija; „ko bodem že mrtva, bodo spoznali, kaj se bo izcimilo iz oskrumbe vsega, do sedaj svetega in pravičnega.“ Rusija si je prisvojila okoli 2000 štirj. milj, Prusija 631 in Avstrija 1380. Opomnili smo že, da so se potegnili le dve državi za Poljsko: papež in sultan. Sultan je podlegel v boji z Rusijo; tudi papežu Klemenu XIV. se ni posrečilo, da bi bil zabranil propad Poljske. Na Dunaji je za časa Jožefa II. Lotarinska politika izpodrinila staro, pošteno Habsburško, v Parizu so pa tedaj bolj poslušali glas Voltaireov od papeževega. Klemen XIV. je z vso gorečnostjo zagovarjal pravice poljske, pravico in resnico nesrečne dežele.

Sedaj so Poljaki sprevideli, koliko jih stane „paladij“ prostosti. Da bi si obranili neodvisno vsaj še ostalo deželo, prenapredili so svojo ustavo. Kralju so dovolili dedno pravico in odpravili „liberum veto“. To je bila podlaga nove ustave 3. maja 1791, ktero sta hvalila celó Fox in Burke. Podpiral je ob enem Poljake pruski kralj Friderik Viljem II. Toda dva tedna potem je Rusija zavrgla poljsko ustavo, in Prusija je Poljakom odtegnila svojo pomoč. Poljski domoljubi so se obrnili do Avstrije, a ta je imela opraviti s Francijo. Tako se je Poljska drugič delila (1793). Rusija je dobila 4553, Prusija 1060 štirj. milj. Ostalo je Poljski še 3861 štirj. milj — $3\frac{1}{2}$ milijona prebivalcev. V svetem boji za svoje pravice rešili so si Poljaki Varšavo in Vilno. Tu je samoblastno gospodaril ruski poslanik, razpustiti je hotel poljsko vojno ter vzeti Poljakom zadnje upanje. Plemeniti Kosciuszko stopi v drugo na čelo poljski armadi, otépe Ruse in Pruse. — 4. april, 5. in 6. sept. 1794 so bili najslavnejši dnevi poljskega naroda. Toda vse prepozno! Brez trdnjav, brez taktike, orožja in zaveznikov je Poljska morala podleči trem mogočnim sovražnikom pri Mačiejowicah 10. okt. 1794. Pasti je morala, tudi ko bi bila imela več velikih plemenitih Kosciuszkov. Kralj Stanislaw je odložil poljsko krono ter moral v Petrogradu uživati milostno pokojnino do smrti l. 1798. Poljska se je tretjič in zadnjič razdelila l. 1795. Rusija je zopet dobila 2030, Prusija 997 in Avstrija 834 štirj. milj. Poljakom ni drugega ostalo kakor žaljen čut domovinski, smrtno sovraštvo do Rusov in Nemcev, sočutje javnega mnenja in prazno upanje na francosko pomoč.

Ako se sploh upanje prištevá k pogojem življenja narodov, gotovo je upanje Poljakov eno prvih pogojev, smemo reči, jedro življenja, kajti živé kot narod poljski le ob upanju. Največ so se zanašali in še mislijo na Francijo. Narod francoski je tudi vedno gojil to upanje v poljskih sreih. V resnici pa njihovo upanje ni postalo kri in meso, tudi ne tedaj, ko bi bilo verjetno in mogoče. Tako za Napoleona I., Ludovika Filipa, ljudovlade l. 1848 in Napoleona III.

Ko je Napoleon I. premagal 14. jun. l. 1807 združeno rusko-prusko vojsko, oživil je vojvodstvo Varšavo, ktero je izročil kralju saksonskemu, Frideriku Avgustu. Že v Italiji se je za Napoleona bojevala poljska legija pod Dombrovskim, in tudi odslej so bili Poljaki vedno v francoskem taboru. Leta 1809 so Poljaki pridrli proti Avstriji do Krakova. Avstrija je morala (14. okt. 1809) vojvodstvu Varšavi odstopiti zapadno Galicijo; tako je obsegalo do 2300 štirijaških milj, štele 3.780.000 prebivalcev in imelo do 60.000 armade. Oživel je zopet poljsko ime, toda le za kratko časa. Ruski narod in severna zima strla sta moč silnega Napoleona, vničila edino upanje naroda poljskega. Na Dunajskem kongresi meseca maja l. 1815 je Rusija dobila Varšavo, Avstrija zapadno Galicijo, ostalo (vojvodstvo poznansko) pa Prusija. Le mesto Krakov z ozemljem (21 štirijaških metrov) so države priznale kot neodvisno ljudovlado z lastno upravo.

Preveč bi raztegnili svojo razpravo, ko bi hoteli opisati vse dogodke od l. 1815 do l. 1831, ki so se vršili v Poljski. Preprič, nejeдинost, boji plemenitašev proti narodu, ti napolnujejo strani poljske zgodovine teh let. Meseca novembra 1830 vspalmiti vstaja v Varšavi. Bila je vstaja brez vstaških življenj in sredstev; insurekcija brez insurgentov, in to je zadušil ruski general Paskievič. 7. septembra 1831 se je Varšava vdala. Vodje vstaje so se razpršili, poljski vojaki so se vtaknili v ruske polke. — Leta 1846 raztegne avstrijski orel svoje peruti čez Krakov, in zadnjo poljsko vstajo (1863) zadušili so Rusi.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. marca.

Notranje dežele.

Schönererju je vsak pametno in zdravomisleči pritrdil, da naj se le napravi postava, ki bo na prste stopala tistim, ki dušno hrano dandanes tako brezvestno kvarijo, kakor imamo že postavbo za ponarejevalce telesnega živeža. Če tudi so morda razvpitega viteza vse drugi vzroki k omenjenemu predlogu nagibali, kakor pa jih mi imamo, je vendarle namen napora eden in tisti in ta je, **odprava pohujšljivih spisov**, knjižur in podob iz trgovine, sploh iz današnjega površja. Prav tako, kakor skrb za čisto dušo naganja pastirje njene, da se boré proti takosnim kužljivim pisarijam in slikam, spodbuditi bode morala državno oblast, da se zlasti mladini, razvijajoči se mladini prepreči pot do pohujšljivih knjig, katerih je dandanes vse polno po prodajalnicah, kakor tudi po zasobnih knjigarnah, ako si bode hotla ohraniti tudi zdrava telesa. Kajti, kakor so taki spisi v prvi vrsti strup za dušo, vplivajo tudi po zburjenih strastih, razdevajoč na telo, kterege dostikrat do celega vničijo in pod zemljo spravijo. Kaj je povod takim spisom? Nič drugega, nego dobičkarija. Pisatelj jih piše, ker vé, da bo rokopol lahko spečal za dobro plačo; knjigo-tržci jih pa zalagajo, ker so prepričani, da bodo želi pri njih. Kaj se taki ljudje brigajo za škodo, ki jo pri človeštvu napravijo! Kaj oni gledajo ali je dotični, ki takega spaka kupi, že zrel mož, ali še le razvijajoči se mladenič, že vtrjena žena, ki zamore že kljubovati najviharnejim strastim življenja, ali pa še šibka omahljiva deklica, ki je ravno komaj poslednje šolske duri za seboj zaprla. In židovski časnikar, s kako strastjo opisuje razne prigodke iz vsakdanjega življenja, kjer se prestopa peta ali sedma, šesta ali deveta božja zapoved, ne da bi pomislil, da ravno take novice tudi otroci najrajši beró. Da jih razumejo, verjel bo vsak, kdor današnji svet pozná. „Semper aliquid haeret!“ Ljudje se pa potem čudijo, od kod da je svet tako spriden v današnjih dneh. Brezvestneži so ga pokvarili s slabim berilom in pohujšljivimi podobami. To odpravimo in svet bode že v drugem rodu boljši, kakor je danes.

Prostozidarji napravili so ta teden v Buda-peštu velikanski banket. Slavili so zedinjenje dveh največjih madjarskih prostomavtarskih lož. „Ivanova velika loža“ in pa „Veliki orijent“ (vshod) sta se zedinila v jedno skupino pod krono sv. Štefana in sta si volila za velikega mojstra Franca Pulszkyja. Združeni veliki loži podrejenih je 36 malih lož, ki so razdeljene to-in onstran Litave. Toraj tudi v Avstriji poganja že ta katoličanstvu, kakor sploh krščanstvu in državam strupena rastlina svoj cvet. Da je zelenela, vemo že zdavnej in menda tudi gosposka, ki je dovolila, da se strupeno zelišče pokriva z izposojenim plaščem (imenom). Trideset lož od vseh poslalo je svoje zastopnike na slavnostni banket in se je vseh prostomavtarjev sošlo blizu 200, kakor sporočilo govori iz vseh pokrajin Avstro-Ogerske. To smatrajo prostomavtarji za pomenljivo dōbo v svoji zgodovini in so si tudi na njo čestitali. Da je v Avstriji tako društvo prepovedano, je znano, in da ta prepoved ni posebnega sadu obrodila, priča nam objava, da je madjarski veliki framasonski gosposki podrejeni 36 malih lož, ki so razširjene to-in onostran Litave! Društvo namreč deluje pod raznimi ljudomilimi krinkami. Vničevalno in rovarsko delo za cerkev in državo je znano celemu svetu in vendar se trpi v človeški družbi in državi!

Vnanje države.

Na vzhodu se vozle čedalje bolj zateguju. Sedaj pravijo, da so strune med **Bolgarijo** in **Turčijo** zelo napete, in turški vojaki se že napotujejo na rumelijsko mejo. Znano je, da Aleksander noče podpisati imenovanja kot generalguvernerja za Rumelijo na pet let. Pravijo pa, da knez Aleksander komaj čaka, da bi se podvrgel mogočnim besedi evropejskih velevlasti, da bi se s tem opravičil pred svojim ljudstvom. Vprašanje, kako se bode rešila bolgarsko-turška pogodba, je še zmirom nerešeno. Oficijozni turški list „Tarik“ trpko govori proti Evropi in jo toži, da je situacija kljub vsem obljubam diplomacije zapletena tako, da noče svoje prave misli Evropi povedati. Porta je tudi zaradi Grške vnovič vznemirjena. Evropsko vojno brodovje, ki je hotlo Grke v strah vzeti, razide se prav kmalo. Ruski poslanec v Carigradu, pl. Nelidov, je rekel neki velikemu veziru, da velevlasti mislijo demonstraciji konec storiti, ker Grška ne moti miru. Zato bode večina velevlasti vojne parnike nazaj poklicala iz zaliva v Sudi.

Nemški cesar Viljem praznoval je 22. t. m. po spolnjenim 89. letu svoj 90. rojstni dan. Naš presvitli cesar Franc Jožef ki ne opusti nikoli nobene prilike, da bi svojim sosedom prijaznega spoštovanja ne skazal, je povabil k slavnostnem obedu mnogo odličnjakov, v katerih krogu je častital svojemu sosedu in zavezniku, nemškemu cesarju Viljemu k njegovemu 90. rojstnemu dnevu. Da se mogotei sveta drug drugega spominjajo o slavnostnih prilikah, je gotovo prav in spodobno, a ljudstvo o vsem tem večinoma nič ne vedo. Čudno se nam pa zdi,

da na pol vladni „Dunajski Fremdenblatt“ o tej priliki piše: Danes, 22. marca t. j. tisti dan, ki je bil rojstni dan nemškega cesarja Viljema, spominjali se ga bodo vsi narodi avstrijski (?) z velikim veseljem, ker je cesar sedaj njih zaveznik“. Smešno; koliko neskončnega veselja je neki bilo, kake slovesnosti so se obhajale po naših pokrajinah? Prav nobene; tudi nimamo nobenega vzroka na posebne in očitne načine praznovati rojstni dan mogočnega sosedu, ki nam je vedno na večji kvar, kakor korist.

Francosko-angleško-ruska zveza zoper srednjo Evropo (Nemško in Avstro-ogersko). — O ti zvezi je govoril „Moniteur de Roma“ v dopisu iz Berolina. — Kaj pak, da drugi zopet pravijo, da je vse izmišljeno in zlagano, da bi se nemir in zdražba sejala med vladami. Kaj je resničnega na tem, je pač težko razložiti, ali pa celó ne, dokler drugih znamenj ne vidimo. So pač tu in tam ljudje, ki imajo svoje veselje v tem, da posamezne dežele, ali pa celi svet vznemirjajo.

Bismarku jel je že zopet Rim mrzeti, ker mu ne gré na limance, kakor je trolasi kanceler to pričakoval. Posebno ga jezi, da se v Vatikanu še vedno niso odločili, ali so zadovoljni s polovičarsko popravo majevih postav ali ne. Ker mora za vsako reč nekdo kriv biti, si je tega kriveca tudi Bismark že poiskal. Jezuitje so, kdo bi pa tudi bil drugi. Oni so vzrok, da se zadeva v Rimu ni še rešila in se morda ne bo tako, kakor bi si Bismark želel. Jezuitje so dalje vzrok, da so na Poznanjskem katoliki nezadovoljni z novoimenovanim nadškofom Dr. Dinderjem, kar „Nord. Ztg.“ iz tega sklepa, da so ljudje kar od kraja jokali, ko se jim je čitalo poslovlilo kardinala Ledohovskega. Najbolj pa še Bismarka jezi, da so v Vatikanski list „Moniteur de Rome“ nedavno pisali o nekkih črnih oblakih, ki se nad evropejskim političnim obnebjem osobito pa nad Nemčijo zbirajo in iz katerih pravijo da bodo posebno v Bismarkijo ognjene strele letele na vse kraje. Bismarkov list sicer temu ugovarja in pravi da ni res, da bi se snovala kaka politična zveza med Francozi, Angleži in Rusi, kakor tudi ne, da bi bila Rusija nad skupno Evropo zaradi balkanske politike nevoljna postala. Naj že bo resnice in oblakov na tem političnem obnebj kolikor hoče, resnica pa je in ostane, da tudi ne Nemškem čutijo neko votlo gromenje, sicer bi ne bil finančni minister pretekli teden s tako hlastjo zahteval 100 milijonov mark kredita za nakup zemljišč na Poznanjskem, kar je vtemeljeval s tem, da če mu odmah zahtevane svote ne privolijo, bodo morali pozneje morda še veliko več milijonov dovoliti za „kri in železo“, ki pride zopet na površje. Da se pri Poljakihi ni vstaje nadjati, vsakdo ve, toraj morajo tudi na Nemškem se kje drugej viditi vstajajoče črne oblake, katerih jih je groza. In vsega tega so po Bismarkovih mislih Jezuitje vzrok!

Francosko imajo framasoni že popolnoma v rokah. Trditev ni nikakor pretirana, ako le nekoliko in to površno pregledamo njihovo postopanje po javnih zavodih. Ozmimo se, ker nam je ravno najbolj pri rokah, nekoliko po bližnji javni bolnišnici. Oj, kake spremenbe, odkar je prišla framasonom v roke! Usmiljene sestre so odpravili. Gospé, ki hodijo iz krščanske ljubezni bolnike tolažiti, ne smejo jim nikakih spodbudljivih knjig več prinašati, da bi si čas krajšali in pa se ob enem za bližajoč odgovor pred večnim sodnikom pripravljali. Ravno tako zginila je knjižnica iz bolnišnice, kjer so bile dobre katoliške knjige za poslednjo tolažbo in razvedrevanje bolnikov pripravljene. Na njihovo mesto prišli so umazani spisi, polni pripovedek o prešeštovanji, zabavlje na sv. cerkev, duhovščino in katoliške resnice in ti se bolnikom kar od kraja brez razločka stanú, starosti in spola dajo za berilo! Marsikak revež, ki presrčno želi v poslednjem trenutku sprave z Bogom, ker morda celo življenje ni kaj prida porajtal zanj, zastonj zdihuje po duhovnu, zastonj prosi za katolišk molitvenik. Ničesa mu ne privolijo in v obupnosti moral bi poginiti, kakor živina, če bi se ga Bog ne usmilil po svoji brezkončni milosti ravno na podlagi čeznaravnega kesanja. Tako se godi sedaj po vseh francoskih bolnišnicah! — Zraven tega preganjanje redovnikov, vstavljanje plače duhovnikom, popolno nekrščanske in brezverske šole, to so nam gotovi poroki bližajoče se revolucije, ki zná postati še zlasti zaradi socialnih razmer vsa hujsa in za Evropo bolj vničevalna, kakor je bila prva o koncu prejšnjega in začetku tega stoletja. Vse to rodi in vodi framasonstvo.

Izvirni dopisi.

Z Notranjskega, 23. marca. (Družba sv. Cirila in Metoda.) Lepa misel jela se je vresničevati, misel, za katero so se ogrevali nekaj let sem vsi odlični rodoljubi slovenske zemlje. Iz vseh pokrajin slovenskih dežel se čuje, da se snujejo podružnice sv. Cirila in Metoda v ohrambo slovenskega življa, proti zalivu germanske in romanske povodnji. Posebno iz sosednje Štajarske se čujejo krepki pojavi po nemškem „Schulvereinu“ vznemirjenega slovenskega duha. Iz Gorenjske in Dolenjske slišimo na-

vdušeni odjek. Le ena stran Kranjske, kateri smo vedno nadevali laskavi priimek „probujena Notranjska“ spi spanje pravičnega (?); v njenih trgih, občinah, farah in selih se je do zdaj primeroma najmanj podružnice sv. Cirila in Metoda osnovalo. Kaj je pač vzrok tega? Se je mar lotil Notranjske marasmus senilis? Mar li nima v svoji sredi zavednih rodoljubov poznaočih važnost imenovanega društva? Trdno nado imam, da na spomlad tudi Notranjci vstanemo. Spomladno solnce zbuja vso spečo naravo k novemu življenju. Ljubo solnce slovenskega rodoljuba ogrelo bo tudi nam srce, da ponosno dvignemo zastavo Slovenstva in vsaj vstrajno korakamo za našimi brati, če že ravno bandera ne moremo prednašati. Da, narodna Cirknica, starodavni Lož in vrla Bistrica, čvrsta Postojna, vsi se bodo vzbudili, Planina in Logatec ne bota zaostala in tem se pridruži še vsako večje selo ter ustanovi podružnico sv. Cirila in Metoda. Bog daj srečo!

72. odborova seja „Matice Slovenske“

dné 17. marcija.

Navzočih 16 odbornikov; predseduje prof. Jos. Marn.

Prvosednik naznanja, da sta pregledala in potrdila zapisnik o 71. odborovi seji gg. odbornika Kržič in Vavrč, ter pozove verifikatorjema današnjega zapisnika gg. Kržiča in Pleteršnika.

Prvosednik omenja smrti nekterih gospodov, ki so bili z Matico v ožji zvezi, ter naznanja, da je Matica poslala več pisem iz Kopitarjeve korespondence do Jak. Zupana in še nekaj družih pisem prof. dr. Jagiću, da jih vsled lastne želje primerno porabi in o svojem času društvu vrne; prof. Jagić pa je Matici daroval več dragocenih knjig iz svojega peresa.

Matica je poslala g. Batjuškovo v St. Peterburgu zahvalno pismo za dragoceno književno darilo (2 obsežna zvezka starinskih publikacij s krasnim albumom).

Matica vstreže prošnji Novomeškega gimnazijskega ravnateljstva, naj bi se knjižnici in pridnim dijakom omenjenega zavoda darovalo kaj primernih knjig iz društvene zaloge, in sklene darovati posebno onih knjig po več iztisov, ki bi utegnile služiti dijakom v pripomoček pri šolskem poduku in kojih ima še zdatno število na razpolaganje.

Odbor sklene z dovoljenjem g. darovalca veliko zbirko českich šolskih knjig, ki jo je gosp. Lego poslal Matici in namenil v prvi vrsti profesorjem srednjih šol, odstopiti učiteljskima knjižnicama, gimnazijski in realski v Ljubljani.

Nektera društva in zavodi se zahvaljujejo za podarjene jim knjige, drugim jih sklene odbor na njih prošnjo podariti, zopet drugim pod olajšanimi pogoji prodati.

S Hrvatsko Matico se ponovi književna zveza. Poročilo o tujem premoženju v društveni oskrbi in o njega prirastku v zadnjem letu se vzame na znanje.

Poročilo o treh društvenih knjigah za letošnje leto se odobri. Odbor sklene tisk med tri tiskarne, ki so napravile dotične ponudbe, tako razdeliti, da oddá vsaki jedno knjigo v tisk in določi ob enem, kateri se ima vsaka posamezna knjiga v delo izročiti.

(Konec prih.)

Domače novice.

(Novi divizijonar) fml. vitez Keil pripeljal se je včeraj popoldne ob 1/2 2. uri v Ljubljano z Dunajskim poštnim vlakom in je danes prevzel zapovedništvo 18. divizije.

(C. kr. okrajni šolski nadzornik) za Radovljiški okraj postal je c. kr. profesor na veliki realki, gosp. Franjo Levec.

(O zabranitvi povodenj na Notranjskem.) Pretekli petek podala se je k ministru poljedelstva, grofu Falkenhaynu, deputacija sostavljena iz zastopnikov kranjskih državnih poslancev in pa kluba turistov. Klub turistov zastopala sta gospoda dvorni svetovalec in intendant naravoslovskega dvornega muzeja na Dunaji, dr. Franc vitez Hauer in pa znani preiskovalec kraških votlin, zasebnik Fr. Kraus, v imenu poslancev vdeležili so se deputacije: grof Hohenwart, knez Windischgrätz, A. Obreza in dr. Poklukar. Vodja deputacije, vitez Hauer, razložil je gospodu ministru

namen in želje deputacije in mu izročil tudi primeroma kratko spomenico, v kateri je izročena prošnja, da naj bi poljedelski minister sestavil pod svojim predsedništvom in pokroviteljstvom vladno komisijo strokovnjakov, ktera naj bi imela nalogo: notranjske podzemeljske jame in vode preiskati, premeriti višino vodá, vrisati jih v zvezi s površjem v katastralne mape, dalje pa za poskušnjo iztrebiti nekaj porušenih jam (dolin), da se tako dobi skušnja, v koliko bo vplivalo iztrebljenje dolin na odtok vode, in pa približno merilo za stroške, ktere bi prizadela odstranitev povodenj Planinske, Cirkniške in Loške doline. Poiskanje podzemeljskega tega družih vodá na Krasu moglo bi pripomoči tudi k preskrbljenji dobre vode za Kras in Trst. Gledé stroškov, ktere bi prizadelo to premerjenje in pa poskusne dela, omenja spomenica, da bi za letos zadostovala svota 5—6 tisoč goldinarjev, prihodnje leto pa bi bila potrebščina nekoliko večja. Ako bi se ustanovila taka komisija, sodelovali bi v nji radovoljno znanstveni strokovnjaki kluba turistov in ji tudi na razpolaganje dali vse svoje obrise in popise.

Gosp. grof Falkenhayn razgovarjal se je dolgo in prijazno z raznimi člani deputacije, je omenjal, da bi pri tem delu v prvi vrsti lahko pomagali uradniki in rudokopi Idrijskega rudnika zaradi bližine in zaradi enakoličnosti dela in z obljubo, da bo spomenico v oceno odstopil strokovnjaškemu poročevalcu, izrekel je nado, da bode, ako moč, rad storil od svoje strani za namene izrečene v spomenici. Deputacija mudila se je skoraj celo uro pri ministru.

(Kavarno v Tavčarjevi hiši na Dunajski cesti) prevzel bode konec t. m. naš rojak, izvrsten kavarnar gosp. Ivan Gruden. Bil je več let poslovodja v „Slonovi kavarni“ in toraj več ali manj dobro znan. Ker je Tavčarjeva kavarna gotovo najlepša v Ljubljani in ker smo preverjeni, da bode postrežba v vsacem obziru najboljša, ni dvomiti, da bi ne bila ta kavarna zopet dobro obiskana, če je bila tudi posebno zadnji čas in to le vsled nezmožnosti dotičnih podjetnikov zeló zanemarjena. Mi želimo g. I. Grudnu veliko sreče.

(Andrej Hofer), verni popis njegovega junaškega delovanja kot vodja Tirolcev leta 1810. Tako se zove ravnokar izšla knjižica, ktera obsega veliko lepega in zanimivega berila. Založil Anton Turk, knjigovez v Ljubljani. Tiskal L. Kordež v Mariboru. Cena 12. kr. Priporočamo lično knjižico slavnemu občinstvu, posebno pa mladini.

(Gosp. Vinko Sevnik), kr. svetovalec pri bankem stolu v Zagrebu, je, kakor se nam piše, dne 21. t. m. umrl. Pokojnik bil je star 63 let, rojen v Pišćah na Štajarskem, in je ob času znane razpoložitve uradnikov ostal še nadalje na Hrvatskem. Služboval je v Varaždina, odtod prišel je v Zagreb. Lani iskal je zdravja v Gleichenbergu pa na Dobrni, ali brezuspešno. Starejši brat njegov je župnik pod sv. Gorami pri Kozji in je za letos na vrsti stopiti v kolo zlatomašnikov.

(Gosp. Armin Goethe), dosluženi ravnatelj sadjarsko-vinarski šoli v Mariboru, bode, kakor bemo v nekem listu, na vseučilišči Dunajskem razlagal nauk o vinarstvu.

(Vina prirastlo) je lani na Štajarskem baje 706.000 hl, na Kranjskem 162.000 hl, na Koroškem pa 400 hl; leta 1884 je v prvi deželi bilo 465.000 hl, v drugi 160.000 hl, v tretji pa 500 hl. V Istri s Trstom in Gorico so predlanskim naprešali 390.000 hl, a lani 232.000 hl.

Razne reči.

— Potovanje nadvojvoda Alberta. Nadvojvoda Albert nastopi popotovanje, v spremstvu bodo v. m. pl. Beck, vodja generalnega štaba, pl. Piret, general konjice in več drugih vojaških častnikov — v Dalmacijo pojde 7. maja iz Dubrovnika v Trebinje, Bilek, Stolac; v Mostaru v glavnem mestu Hercegovine se bode mudil dva dni. Od tod se bode podal v Sarajevo, ker bode tri dni. Iz Sarajeva prišel bode nadzorovat posadke v Gorazdi in Foči na črnogorski meji. Nadvojvoda gre potem čez Višegrad in Rogatica nazaj na Serajevo, nadzoruje potem posadke v Senici, Tuzli in Zvorniku in 30. maja gre čez Banjaluko zopet na Dunaj.

— Društveno gibanje v Zagrebu. Pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu ima občni zbor 28. t. m. popoldne ob 3. uri. Dnevni red: Poročilo o drugem polletji 1885, blagajnično poročilo; poročilo o gradnji nove društvene hiše; nasveti in nova volitev odbora. Občni zbor je v društvenih prostorih.

Izdajatelj in odgovorni tiskar Josip Jerič.

— Preteklo nedeljo 21. t. m. so pa imeli občni zbor „hrvaški turisti“ v realki. — Društvo hoče galerijo napraviti na Medvedjem gradu in piramido v Pod-susedu. Posvetovali so se tudi kaj ukreniti, da bi bila dežela, oziroma nje lepota bolj znana, ozirati se hočejo posebno na Zagorje in njega kraje.

Telegrami.

Dunaj, 24. marca. Po izvrstnem govoru poročevalcem glasovala je tudi večina leveice za nadrobno razpravo. Na vrsti je dispozicijski zaklad. Govorili so: Wencličke, Taaffe, Wurm. Vpisana sta še Vrabec, Rus.

Dunaj, 24. marca. (Poslaniška zbornica.) Ko so se bile izvršile dejanske poprave in je sporočevalec svojo nalogo dovršil, sprejel se je prehod na specijalno budgetno debato z veliko večino. Nasproti glasovali so le nemški klub, demokratje in antisemitje.

V specijalni debati sprejelo se je prvo poglavje brez debate. Pri dispozicijskem zakladu napadel je Wenzliczke oficijozne časnike zaradi njihovega postopanja proti opoziciji in je rekel, da levičarji ne bodo nič več za dispozicijski zaklad glasovali.

Minister Taaffe je na to rekel, da, če v kaki deželi, državi ali cesarstvu razni listi izhajajo, morajo taisti vendar tudi razno vsebino imeti in na raznih stališčih stati, le žetli bi bilo, da bi se vedno dostojno med saboj borili. Res je, pravi minister dalje, da so nekteri stavki nekoliko ostri, toda kaj more on za to; on ni redakter ne pri „Brünner Ztg.“ in ne pri „Brünner Morgenpost“. Opozicija tudi svoje liste podpira, kolikor more, kar ji izvestno nihče ne zameri. (Strache, Türk kričita: „Ali oficijelne liste morajo davkoplačevalci vzdržavati!“) Ako davkoplačevalci gosposko po krivici napadajo, mora poslednja vendar liste imeti, da se brani v njih. Pri konfiskacijah treba se je vedno vprašati, če so se taiste potrdile, če so se, no potem našla jih je sodnija postavno opravičene.

Gledé ogromnega števila konfiskacij, pravi Taaffe, da jih ni toliko, kakor vpijejo. Lansko leto jih na celem Moravskem ni bilo več, kakor 76. Ako vladni časniki opoziciji in njenim posamičnikom na prste stopajo, s tem le svojo dolžnost spolnjujejo, ker opozicijski listi pišejo vedno proti vladi, proti njenim možem in proti vsemu, kar iz njenih rok pride. Tu toraj ni prav nič drugega, kakor le enakost. V ustavni državi treba je boja, toda poštenega boja. Konečno pravi Taaffe, da bi se gospóda jako čudila, ako bi ji hotel predložiti nekoliko pobirkov iz opozicijskih listov, ki bi pričali, kako da se ravno pri opoziciji proti dostojnosti greši. (Govor se še nadaljuje.)

Dunaj, 24. marca. Nadvojvoda Karol Ludovik dobil je ošpice.

Lüttich, 24. marca. Kujanje med rudarskimi delavci razširilo se je že tudi po mestni okolici. Da se neredi zabranijo, se je število vojakov pomnožilo.

Beligrad, 23. marca. Mesto je bilo sinoči kraljevemu prihodu na čast razsvitljeno. Meščani so mu napravili bakljado, pri kateri je najstarejši Belograjan kralja nagovoril. Kralj se je zahvalil.

Novi Jork, 23. marca. 4000 rudarskih delavcev vstavilo je delo v zapadni Pensilvaniji. Tudi vsi prestavljači zmenov na Kanzaški železnici jeli so se kujati. Tovorni vlaki so se vsled tega ustavili.

Tuji.

22. marca.

Pri Matiču: Oskar Berges, trgovec, iz Dražgan. — Felle, Leonhart, Baruch, Kralowsky, Abeles, trgovci, z Dunaja. — Terezija Rendič, zasebnica, iz Trsta. — G. Bruner, odvetnik, s soprogo, iz Kočevja.

Pri Stonu: Dr. Mundis, zdravnik, s soprogo, iz Škotskega. — Žiga Prik, trgovec, z Dunaja. — Jan. Hanaška, župnik, iz Ebenfurtha. — Gust. Grasmuk, iz Karlsbada. — V. Lampe, lesni trg., iz Zagreba. — France Goli, trgovec, iz Idrije. — S. Ožbolt, trgovec, iz Trsta.

Pri Tavčarji: Viljema Westen, zasebnica, iz Trsta. — Ferd. Wulson, zasebnik, iz Reke.

Pri Južnem kolodvoru: Dr. Jan. Pittona, zdravnik, iz Vidma.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. jut.	740-18	— 0-6	brezv.	megla		
23. 2. u. pop.	741-28	+10-2	sl. svz.	oblačno		0-00
9. u. zveč.	743-00	+ 5-6	sl. svz.	oblačno		

Zjutraj megla, popoldne oblačno. Srednja temperatura 5-5° C., za 1-0° C. nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

24. marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gl. 40 kr
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	85 „ 55 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	114 „ 45 „
Papirna renta, davka prosta	102 „ — „
Akcije avstr.-ogerske banke	875 „ — „
Kreditne akcije	300 „ 20 „
London	125 „ 75 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleon.	9 „ 99 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 93 „
Nemške marke	61 „ 60 „

Vsakdo lahko zdrav postane in veliko starost doseže, kdor prav skrbi za svoje telo. Največ bolezni izide iz krvi, zato je pač vsacega človeka najsveteljša dolžnost, na kri vso pozornost obračati. Našim preiskavam oprtim na večletno skušnjo se je posrečilo najti taka sredstva, ki hitro, izvestno in brez škodljivih nasledkov kri čistijo, okrepujejo in jej za pravo kroženje skrbé. Način našega ozdravljevanja odlikovan je z redovi in zlatimi medalijami. Vedno ozdravljamo z dobrim vspehom bolezni, ki izvirajo iz spridene krvi, (in to brez živega srebra), dalje slabosti, kožne bolezni, rane, tudi še tako stare lišaje, izpadanje las, protin in revmatizem, vsake vrste ženske bolezni. Trakuljo odpravimo po našem načinu tudi pri otrocih vjedni uri. Počenim je pri nas na podlagi posebnih pasov sicer počasna, toda gotova pomoč. Kdor kaj zahteva, opiše naj svojo bolezen in priloži marko za odgovor. (12)

Zasobna klinika „Freisal“ v Solnogradu.

Prodaja smrekovih sadik.

V c. kr. centralni drevesnici pod Rožnikom prodá se še 1.500.000 triletnih lepih presajenih smrekovih sadik v skupinah po tisoč kosov, katerih vsaki z zavijanjem vred 2 gl. stane.

Naročila sprejema c. kr. deželno gozdno nadzorništvo v Ljubljani do 15. aprila t. l.

Razglas.

Od c. kr. okrajne sodnije v Ljutomeru se nana, da se je dražba zapuščine pokojnega župnika gospoda Franca Šrol, in sicer okoli 60 štrtinjakov vina leta 1869, 1879, 1881, 1882, 1883, 1884 in 1885, s posodo vred, potem pohištva, perila, vozov in živine na

5. aprila 1886

in sledeče dneve, vsakokrat od 8.—12. ure popoldnem, in od 2.—6. ure popoldne v farovžu v Ljutomeru določila.

K tej dražbi se kupci s pristavkom vabijo, da se bodo imenovane stvari le za ali čez cenitveno vrednost in za gotov denar oddale, in da se bo vino prvi dan, to je: 5. aprila oddajalo.

C. k. okrajni sodnik v Ljutomeru.

(2)

Katziantschitz.

Med v satovji

à kg 80 kr.

Garantiran pitanec

v škatljah po 5 kg, kg po 60 kr., škatlja 30 kr., se pošilja po pošti proti predplačilu ali povzetji.

V škafih na debelo ceneje.

OROSLAV DOLENEC,

svečar,

(9)

v Ljubljani, Gledališke ulice.

Umetne

(16)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.